

Programowanie i projektowanie obiektowe

Java

Paweł Daniluk

Wydział Fizyki

Jesień 2016

Przegląd składni

Komentarze

```
/* This is a multi-line comment.  
   It may occupy more than one line. */
```

```
// This is an end-of-line comment
```

Zmienne i przypisania

```
int myInt; /* Declaring an uninitialized variable  
            called 'myInt', of type 'int' */  
  
myInt = 35; // Initializing the variable  
int myOtherInt = 35; /* Declaring and initializing the  
                       variable at the same time */
```

Przegląd składni c.d.

Instrukcja warunkowa

```
if (i == 3) doSomething();
```

```
if (i == 2)
    doSomething();
else
    doSomethingElse();
```

```
if (i == 3) {
    doSomething();
} else if (i == 2) {
    doSomethingElse();
} else {
    doSomethingDifferent();
}
```

Instrukcja wyboru

```
switch (ch) {  
    case 'A':  
        doSomething(); // Triggered if ch == 'A'  
        break;  
  
    case 'B':  
    case 'C':  
        doSomethingElse(); // Triggered if ch == 'B'  
        break; // or ch == 'C'  
  
    default :  
        doSomethingDifferent(); // Triggered in any other case  
        break;  
}
```

Przegląd składni c.d.

Pętla while

```
while ( i < 10) {  
    doSomething ();  
}
```

```
// doSomething() is called at least once  
do {  
    doSomething ();  
} while ( i < 10);
```

Przegląd składni c.d.

Pętla for

```
for (int i = 0; i < 10; i++) {  
    doSomething();  
}
```

```
// A more complex loop using two variables  
for (int i = 0, j = 9; i < 10; i++, j -= 3) {  
    doSomething();  
}
```

```
for (;;) {  
    doSomething();  
}
```

Tablice

W Javie podstawowym “odpowiednikiem” Pythonowych list są tablice (ang. *arrays*), które mają z góry ustaloną długość.

```
int [] numbers = new int [5];  
numbers[0] = 2;  
numbers[1] = 5;  
int x = numbers [0];
```

Inicjalizacja

```
// Long syntax  
int [] numbers = new int [5] {20, 1, 42, 15, 34};  
// Short syntax  
int [] numbers2 = {20, 1, 42, 15, 34};
```

Tablice c.d.

Tablice wielowymiarowe

```
int [][] numbers = new int [3][3];  
number[1][2] = 2;
```

```
int [][] numbers2 = {{2, 3, 2}, {1, 2, 6}, {2, 4, 5}};
```

Wiersze mogą być różnej długości

```
// Initialization of the first dimension only  
int [][] numbers = new int [2][];
```

```
numbers[0] = new int [3];  
numbers[1] = new int [2];
```


Klasy w Javie

```
class Pusta {  
}
```

Klasy w Javie

```
class Pusta {  
}
```

Atrybuty

```
class Osoba {  
    String imie;  
    String nazwisko;  
}
```

Klasy w Javie

```
class Pusta {  
}
```

Atrybuty

```
class Osoba {  
    String imie;  
    String nazwisko;  
}
```

Metody

```
class Osoba {  
    String imie;  
    String nazwisko;  
    String imie() { return imie; }  
    String nazwisko() { return nazwisko; }  
}
```

Dziedziczenie

```
class Animal {  
    String talk() { return "?!?!?"; }  
}  
  
class Cat extends Animal {  
    String talk() { return "Meow!"; }  
}  
  
class Dog extends Animal {  
    String talk() { return "Woof!"; }  
}
```

Dziedziczenie c.d.

```
static void main() {  
    Animal a=new Cat();  
    Dog d=new Dog();  
  
    System.out.println(a.talk());  
  
    a=d;                // Takie przypisanie jest ok.  
  
    Cat c=a;           // A takie nie.  
  
    if(a instanceof Cat) { // Za to wolno tak.  
        Cat c = (Cat) a;  
    }  
}
```

Dziedziczenie c.d.

Przysłanianie metod

Jeżeli w podklasie jest zdefiniowana metoda o takiej samej nazwie jak w nadklasie, to dla każdego obiektu podklasy będzie ona wykonywana, niezależnie od typu referencji, która wskazuje na obiekt.

Anotacja oznaczająca metodę przysłaniającą:

```
@Override
```

Odwoływanie się do elementów nadklasy

`super` – oznacza referencję do nadklasy

`this` – oznacza referencję do samej siebie

Przykład

```
class KolorowyKlocek extends Klocek {
    String kolor;

    public String toString() {
        return super.toString()+"_koloru_"+kolor;
    }

    setKolor(String kolor) {
        this.kolor=kolor;
    }
}
```

Konstruktory

Konstruktor

```
class Osoba {
    String imie;
    String nazwisko;
    int wiek;

    Osoba(String imie, String nazwisko) {
        this.imie = imie;
        this.nazwisko = nazwisko;
    }

    Osoba(String imie, String nazwisko, int wiek) {
        this(imie, nazwisko);
        this.wiek = wiek;
    }
}
```

Wywołanie innego konstruktora musi być pierwszą instrukcją.

Konstruktory c.d.

Konstruktor, a dziedziczenie

Definiując konstruktor podklasy można posłużyć się konstruktorem nadklasy.

Konstruktor, a dziedziczenie

```
class Student extends Osoba {
    int nrIndeksu;

    Student(String imie, String nazwisko, int nrIndeksu) {
        super(imie, nazwisko);
        this.nrIndeksu = nrIndeksu;
    }
}
```

Przeciążanie

Przeciążanie metod

W klasie mogą być zdefiniowanych wiele metod o tej samej nazwie różniących się liczbą i typem argumentów.

```
class Kalkulator {  
    int dodaj(int a, int b) { ... }  
    double dodaj(double a, double b) { ... }  
}
```

Typy danych (w Javie)

Typy pierwotne

- typ wartości logicznych: `boolean`
- typy całkowitoliczbowe: `byte`, `short`, `int`, `long`, `char`
- typy zmiennopozycyjne: `float`, `double`

Typy danych (w Javie)

Typy pierwotne

- typ wartości logicznych: `boolean`
- typy całkowitoliczbowe: `byte`, `short`, `int`, `long`, `char`
- typy zmiennopozycyjne: `float`, `double`

Typy referencyjne

- typy klas
- typy interfejsów
- typy tablic

Typy pierwotne

Zmienna typu pierwotnego zawiera pojedynczą wartość.

```
int i;  
double f=0.5;
```

typ	wartości
boolean	true, false
byte	-128 ÷ 127
short	-32,768 ÷ 32,767
int	-2,147,483,648 ÷ 2,147,483,647
long	-9,223,372,036,854,775,808 ÷ 9,223,372,036,854,775,807
char	0 ÷ 255
float	
double	

Typy referencyjne

Zmienna typu referencyjnego ma wartość `null` lub wskazuje na wartość odpowiedniego typu. Wartości typów referencyjnych mogą się zmieniać w czasie.

```
int i, j;  
  
i = 5;  
j = i;  
System.out.format("i: %d j: %d\n", i, j);  
  
j = 3;  
System.out.format("i: %d j: %d\n", i, j);
```

```
i: 5 j: 5  
i: 5 j: 3
```

Typy referencyjne c.d.

```
class Test {  
    int val;  
}
```

```
Test obl = new Test();
```

```
obl.val = 5;
```

```
Test obj = obl;
```

```
System.out.format("obl.val: %d obj.val: %d\n", obl.val, obj.val)
```

```
obj.val = 3;
```

```
System.out.format("obl.val: %d obj.val: %d\n", obl.val, obj.val)
```

```
obl.val: 5 obj.val: 5
```

```
obl.val: 3 obj.val: 3
```

Organizacja kodu w Javie

Klasy i interfejsy

Każda klasa (lub interfejs) umieszczana jest w osobnym pliku (z rozszerzeniem .java).

Pakiety

Pliki z klasami mogą być umieszczane w drzewiastej strukturze analogicznej do katalogów w systemie plików.

Modyfikatory dostępu

Dostępność elementów

Modyfikator	Wewnątrz klasy	W innej klasie w tym samym pakiecie	Podklasa w innym pakiecie	Dowolna klasa w innym pakiecie
private	tak	nie	nie	nie
domyślnie	tak	tak	nie	nie
protected	tak	tak	tak	nie
public	tak	tak	tak	tak

Kapsułkowanie

Często opłaca się deklarować atrybuty z modyfikatorem `private` i udostępniać metody do pobierania i zmieniania ich wartości.

Przykład

```
public class A {  
    private int val;  
    private boolean cond;  
  
    int getVal() {  
        return val;  
    }  
  
    void setVal(int val) {  
        this.val = val;  
    }  
  
    boolean isCond() {  
        return cond;  
    }  
}
```

Modyfikatory

Modyfikatory klas

`abstract` – Klasa służy wyłącznie jako węzeł w hierarchii klas. Nie można tworzyć obiektów należących do niej.

`final` – Nie można dziedziczyć z klas oznaczonych tym atrybutem.

`static` –

Modyfikatory metod

`abstract` – Stosowany z klasach abstrakcyjnych. Oznacza, że metoda o takiej nazwie i argumentach musi być zdefiniowana we wszystkich podklasach.

`final` – Nie można przesłaniać metod oznaczonych tym atrybutem.

`static` –

Modyfikator `static`

`static` oznacza, że element klasy nie należy do żadnej jej instancji.

```
class Foo {  
    static int bar;  
    float baz;  
}
```

```
Foo f=new Foo();
```

```
//Poprawnie  
Foo . bar=10  
f . baz=Foo . bar ;
```

```
//Niepoprawnie  
Foo . baz ;  
f . bar ;
```

Modyfikator `static` c.d.

Statyczne metody nie mają dostępu do atrybutów instancji.

```
class Foo {  
    static int bar;  
    float baz;  
  
    void qux() { //Dobrze  
        int i=bar;  
        baz=2*baz;  
    }  
  
    static void bag() {  
        baz+=3.14; // Zle  
        int j=2*bar; // Dobrze  
    }  
}
```

Klasy zagnieżdżone

Zwykłe klasy (niezagnieżdżone)

```
class Foo {  
  // Class members  
}
```

Klasy zagnieżdżone

```
class Foo { // Top-level class  
  class Bar { // Nested class  
  }  
}
```

Klasy zagnieżdżone c.d.

Klasy lokalne

```
class Foo {  
    void bar() {  
        class Foobar { // Local class within a method  
        }  
    }  
}
```

Klasy anonimowe

```
class Foo {  
    void bar() {  
        new Object() {  
            // Creation of a new anonymous class extending Object  
        };  
    }  
}
```

Próba podsumowania

System typów

- W Javie typy mają zarówno zmienne, jak i obiekty. Nie można przypisać referencji do obiektu na zmienną, której tym nie zawiera typu obiektu.
- To wymusza tworzenie nadklas. (-)
- Typowanie zmiennych umożliwia przeciążanie. (+)
- W przypadku dużych kłopotów trzeba stosować rzutowanie (-)

Kapsułkowanie i prawa dostępu

- Można zabezpieczać klasy i ich komponenty (+)
- Kapsułkowanie jest koniecznością (-)

Próba podsumowania c.d.

Funkcje i klasy

- W Javie funkcje nie są wartościami (nie ma *first-class functions*) (-)
- Wcale nie ma funkcji (-)
- Trzeba tworzyć klasy z metodami statycznymi (-)
- Żeby przekazać funkcję trzeba stworzyć klasę z odpowiednią metodą i przekazać jej instancję. (-)
- Klasy anonimowe pomagają. (+)

Wielodziedziczenie

- Brak (-)

Interfejsy

Interfejs to szczególny przypadek klasy abstrakcyjnej, która nie implementuje żadnych metod.

Pozwalają na wielodziedziczenie w wersji dla ubogich.

Przykład

```
class Pracownik extends Osoba
    // dziedziczenie po klasie
class Samochod implements Pojazd, Towar
    // dziedziczenie po kilku interfejsach
class Chomik extends Ssak implements Puchate, DoGlaskania
    // dziedziczenie po klasie i kilku interfejsach
```

Interfejsy c.d.

Przykład

```
interface ActionListener {  
    void actionSelected(int action);  
}  
  
interface RequestListener {  
    int requestReceived();  
}  
  
class ActionHandler implements ActionListener , RequestListener {  
    void actionSelected(int action) {}  
  
    public int requestReceived() {}  
}  
  
//Calling method defined by interface  
RequestListener listener = new ActionHandler();  
    /*ActionHandler can represented be as RequestListener...*/  
listener.requestReceived();  
    /*...and thus is known to implement requestReceived() method*/
```

Typy generyczne

Dzięki polimorfizmowi możemy mieć kontenery zawierające dowolne obiekty, ale żeby zrobić coś z ich zawartością konieczne jest rzutowanie.

```
List v = new ArrayList();  
v.add("test");  
Integer i = (Integer)v.get(0);           // Run time error
```

Gdybyśmy umieli powiedzieć, że `v` będzie przechowywać wyłącznie ciągi znaków, wykrylibyśmy problem już podczas kompilacji.

```
List<String> v = new ArrayList<String>();  
v.add("test");  
Integer i = v.get(0); // (type error) Compile time error
```

Typy generyczne c.d.

```
public interface List<E> {  
    void add(E x);  
    Iterator<E> iterator();  
}  
  
public interface Iterator<E> {  
    E next();  
    boolean hasNext();  
}
```

Klasa generyczna

Definicja

```
/* This class has two type variables , T and V. T must be  
a subtype of ArrayList and implement Formattable interface */  
public class Mapper<T extends ArrayList & Formattable , V> {  
    public void add(T array , V item) {  
        // array has add method because it is an ArrayList subclass  
        array.add(item);  
    }  
}
```

Zastosowanie

```
/* Mapper is created for CustomList as T and Integer as V.  
CustomList must be a subclass of ArrayList and  
implement Formattable */
```

```
Mapper<CustomList , Integer> mapper =  
    new Mapper<CustomList , Integer>();
```

Klasa generyczna c.d.

```
/* Any Mapper instance with CustomList as the first parameter  
may be used regardless of the second one.*/
```

```
Mapper<CustomList, ?> mapper;  
mapper = new Mapper<CustomList, Boolean>();  
mapper = new Mapper<CustomList, Integer>();
```

```
/* Will not accept types that use anything but  
a subclass of Number as the second parameter */
```

```
void addMapper(Mapper<?, ? extends Number> mapper) {  
}
```

Generyczne metody

```
class Mapper {
    // The class itself is not generic, the constructor is
    <T, V> Mapper(T array, V item) {
    }
}

/* This method will accept only arrays of the same type as
the searched item type or its subtype*/
static <T, V extends T> boolean contains(T item, V[] arr) {
    for (T currentItem : arr) {
        if (item.equals(currentItem)) {
            return true;
        }
    }
    return false;
}
```


Generyczne interfejsy

```
interface Expandable<T extends Number> {  
    void addItem(T item);  
}
```

// This class is parametrized

```
class Array<T extends Number> implements Expandable<T> {  
    void addItem(T item) {  
    }  
}
```

// And this is not and uses an explicit type instead

```
class IntegerArray implements Expandable<Integer> {  
    void addItem(Integer item) {  
    }  
}
```

Kolejna próba podsumowania

Konieczność stosowania interfejsów i typów generycznych wynika z braku wielodziedziczenia i statycznego typowania. Przy typowaniu dynamicznym (*duck typing*) wystąpienie obiektu niewłaściwej klasy (lub brak atrybutu albo metody) może zostać wykryte dopiero podczas pracy programu. W Javie jest to wykrywane na etapie kompilacji (o ile nie stosuje się rzutowania).

Typy generyczne pozwalają uniknąć rzutowania. Kosztem jest skomplikowany kod.

Pakiety

java.applet	Provides the classes necessary to create an applet and the classes an applet uses to communicate with its applet context.
java.awt	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.color	Provides classes for color spaces.
java.awt.datatransfer	Provides interfaces and classes for transferring data between and within applications.
java.awt.dnd	Drag and Drop is a direct manipulation gesture found in many Graphical User Interface systems that provides a mechanism to transfer information between two entities logically associated with presentation elements in the GUI.
java.awt.event	Provides interfaces and classes for dealing with different types of events fired by AWT components.
java.awt.font	Provides classes and interface relating to fonts.
java.awt.geom	Provides the Java 2D classes for defining and performing operations on objects related to two-dimensional geometry.
java.awt.im	Provides classes and interfaces for the input method framework.

Pakiety

java.applet	Provides the classes necessary to create an applet and the classes an applet uses to communicate with its applet context.
java.awt	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.color	Provides classes for color spaces.
java.awt.datatransfer	Provides interfaces and classes for transferring data between and within applications.
java.awt.dnd	Drag and Drop is a direct manipulation gesture found in many Graphical User Interface systems that provides a mechanism to transfer information between two entities logically associated with presentation elements in the GUI.
java.awt.event	Provides interfaces and classes for dealing with different types of events fired by AWT components.
java.awt.font	Provides classes and interface relating to fonts.
java.awt.geom	Provides the Java 2D classes for defining and performing operations on objects related to two-dimensional geometry.
java.awt.im	Provides classes and interfaces for the input method framework.
java.awt.im.spi	Provides interfaces that enable the development of input methods that can be used with any Java runtime environment.
java.awt.image	Provides classes for creating and modifying images.
java.awt.image.renderable	Provides classes and interfaces for producing rendering-independent images.
java.awt.print	Provides classes and interfaces for a general printing API.
java.beans	Contains classes related to developing beans – components based on the JavaBeans™ architecture.
java.beans.beancontext	Provides classes and interfaces relating to bean context.
java.io	Provides for system input and output through data streams, serialization and the file system.
java.lang	Provides classes that are fundamental to the design of the Java programming language.
java.lang.annotation	Provides library support for the Java programming language annotation facility.
java.lang.instrument	Provides services that allow Java programming language agents to instrument programs running on the JVM.
java.lang.management	Provides the management interface for monitoring and

Java™ Platform, Standard Edition 6

Pakiety

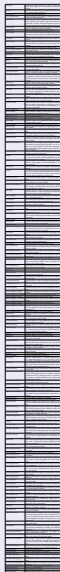
java.applet	Provides the classes necessary to create an applet and the classes an applet uses to communicate with its applet container.
java.awt	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.color	Provides classes for color spaces.
java.awt.dnd	Provides interfaces and classes for transferring data between and within applications.
java.awt.dnd.peer	Contains all of the classes for creating user interfaces and for painting graphics and images.
java.awt.geom	Provides classes and interfaces for defining and performing operations on objects related to two-dimensional geometry.
java.awt.image	Provides classes and interfaces for producing, rendering, independent images.
java.awt.image.renderable	Provides classes and interfaces for producing rendering-independent images.
java.awt.print	Provides classes and interfaces for a general printing API.
java.beans	Contains classes related to developing beans – components based on the JavaBeans™ architecture.
java.beans.beancontext	Provides classes and interfaces relating to bean context.
java.io	Provides for system input and output through data streams, serialization and the file system.
java.lang	Provides classes that are fundamental to the design of the Java programming language.
java.lang.annotation	Provides library support for the Java programming language annotation facility.
java.lang.instrument	Provides services that allow Java programming language agents to instrument programs running on the JVM.
java.lang.management	Provides the management interface for monitoring and management of the Java virtual machine as well as the operating system on which the Java virtual machine is running.
java.lang.ref	Provides reference-object classes, which support a limited degree of interaction with the garbage collector.
java.lang.reflect	Provides classes and interfaces for obtaining reflective information about classes and objects.
java.math	Provides classes for performing arbitrary-precision integer arithmetic (BigInteger) and arbitrary-precision decimal arithmetic (BigDecimal).
java.net	Provides the classes for implementing networking applications.
java.nio	Defines buffers, which are containers for data, and provides an overview of the other NIO packages.
java.nio.channels	Defines channels, which represent connections to entities that are capable of performing I/O operations, such as files and sockets; defines selectors, for multiplexed, non-blocking I/O operations.
java.nio.channels.spi	Service provider classes for the java.nio.channels package.
java.nio.charset	Defines charsets, decoders, and encoders, for translating between bytes and Unicode characters.
java.nio.charset.spi	Service provider classes for the java.nio.charset package.
java.rmi	Provides the RMI package.
java.rmi.activation	Provides support for RMI Object Activation.
java.rmi.dgc	Provides classes and interfaces for RMI distributed garbage collection (DGC).
java.rmi.registry	Provides a client and server interfaces for the RMI registry.
java.rmi.server	Provides classes and interfaces for supporting the server side of RMI.
java.security	Provides the classes and interfaces for the security framework.
java.security.cert	The classes and interfaces in this package have been superseded by classes in the java.security package.
java.security.interfaces	Provides interfaces for generating RSA (Rivest, Shamir and Adleman Asymmetric Cipher algorithm) keys as defined in the PKCS#10, PKCS#11, PKCS#12, PKCS#7, and PKCS#8.

Java™ Platform, Standard Edition 6

Pakiety

Package	Description
java.lang	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.annotation	Annotations that are used to describe the code.
java.lang.invoke	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.management	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.ref	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.reflect	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.rmi	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.runtime	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.security	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.string	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.thread	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.lang.util	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.net	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.nio	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.nio.channels	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.nio.charset	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.nio.file	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.rmi	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.security	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.security.cert	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.security.interfaces	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.concurrent	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.concurrent.atomic	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.concurrent.locks	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.logging	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.regex	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.
java.util.zip	Classes that define the most fundamental or system-wide classes and interfaces.

Pakiety

Pakiety

Wzorce projektowe

Sformułowanie wyważone

Użyteczność wzorców projektowych zależy od języka programowania.

Sformułowanie radykalne

Wzorce projektowe służą do maskowania niedoskonałości języka.

Wzorce projektowe c.d.

Singleton

W Pythonie można zastosować moduł.

Strategy

W Pythonie można posługiwać się funkcjami.

Factory

W Pythonie można zdefiniować metode `__new__`.

Klasy i dziedziczenie

Przynależność do klasy może oznaczać:

- przynależność do zbioru,
- posiadanie konkretnych odpowiedzialności.

W Javie

Dla każdego rodzaju parametrów metody musi istnieć klasa (lub interfejs), który go opisuje. Występuje konieczność definiowania klas czysto abstrakcyjnych (ang. *pure abstract class*).

W Pythonie

Klasy definiuje się wtedy, gdy można zdefiniować ich metody.

Może występować konieczność definiowania owijaczy (ang. *wrappers*), aby ukryć typ obiektu owijanego.

Dziedziczenie vs. składanie

Klasę posiadającą funkcjonalność (lub część funkcjonalności) innej można realizować przy pomocy:

- dziedziczenia
- składania

Dziedziczenie

- dziedziczone jest wszystko (nie należy ograniczać)
- tylko jedna nadklasa (albo wielodziedziczenie)
- podstawialność (Czy w każdym miejscu, gdzie akceptowana jest instancja nadklasy, można podać instancję podklasy?)

Składanie

- elementy składowej trzeba "ręcznie" eksponować
- dowolnie wiele składowych
- brak podstawialności (bo nie ma dziedziczenia)

Formalna poprawność programów

Dzięki typowaniu statycznemu na etapie kompilacji można wykryć szereg błędów:

- odwołanie do nieistniejącej metody (lub atrybutu)
- literówki
- błędy logiczne polegające na użyciu obiektu niewłaściwego typu
- niewłaściwą liczbę argumentów funkcji/metody

Względy praktyczne

Nie ma jednego najlepszego języka programowania.

Kryteria

- swoboda projektowania vs. możliwość formalnej weryfikacji poprawności
- rozwiązania dostosowane do problemu vs. standardowe wzorce/praktyki
- możliwość stosowania trudnych i silnych konstrukcji vs. kod łatwy z rozumieniu i utrzymaniu
- błędy wykonania vs. błędy kompilacji
- łatwość prototypowania
- konieczność obchodzenia ograniczeń języka
- możliwość stosowania “dziwnych” i niebezpiecznych rozwiązań ad hoc